

LAAJA HYVINVOINTIKERTOMUS 2021-2024

Hyvinvointityön johtoryhmä 15.4.2025

Kunnanhallitus 5.5.2025

Kunnanvaltuusto 26.5.2025

TIIVISTELMÄ

Hyvinvointikertomus tarkastelee Karstulan väestön hyvinvoinnin kehittymistä valtuustokaudella 2021–2024. Hyvinvointikertomuksessa arvioidaan hyvinvointisuunnitelman painopistealueiden tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumista.

Hyvinvointisuunnitelma eriytetään omaksi asiakirjaksi ja se määrittelee hyvinvointityön tavoitteet ja toimenpiteet. Seuraava hyvinvointisuunnitelma laaditaan vuoden 2025 aikana valtuustokaudelle 2025–2029 uuden kuntastrategian linjojen mukaisesti.

Osana hyvinvointityötä kunta sitoutuu valittujen hyvinvoinnin painopisteiden kehittämisen ja myös resurssiin siihen talousarviossa tarvittavat määrärahat.

SISÄLLYSLUETTELO

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN KEHITYS VALTUUSTOKAUDELLA 2021 - 2025.....	2
Johdanto.....	2
Karstulan kuntastrategia 2022-2025	3
Strategian painopisteet ja linjaukset	3
Hyvinvoiva Karstula	3
Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi	4
TEA-viisarin osoittama terveyden edistämisen kehitys Karstulassa.....	4
Hyte-kerroin	5
Hyte-kerroin indikaattorit	5
Terveelliset elämäntavat	8
Osallisuus	14
Kulttuurihyvinvointi.....	19
Mielenhyvinvointi.....	22
Turvallinen ja viihtyisä asuin- ja elinympäristö	24
Painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi	27
Tavoite 1: Terveelliset elämäntavat.....	27
Tavoite 2: Osallisuus	28
Tavoite 3: Kulttuurihyvinvointi	29
Tavoite 4: Mielenhyvinvointi.....	30
Tavoite 5: Turvallinen ja viihtyisä asuin- ja elinympäristö.....	30
TEA-viisarin osoittama terveydenedistämisen aktiivisuus	31
Johtopäätökset	36
Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja -suunnitelmat.....	36
OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA.....	37
OSA III LIITTEET	38
Hyvinvointityön vuosikello	38
Kuntakortti, Karstula (Hyvaks).....	39

JOHDANTO

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnan lakisääteinen tehtävä, jota toteutetaan osana arjen työtä sekä useissa verkostoissa. Tavoitteena on tukea ihmisten mahdollisuuksia hyvinvoinnin, terveyden, osallisuuden sekä työ- ja toimintakyvyn ylläpitoon ja parantamiseen.

Tähän voidaan vaikuttaa pitämällä huolta olosuhteista, jotka tukevat hyvinvointia ja terveellisten valintojen tekemistä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimia tehdään yhteistyössä eri hallintokuntien, paikkakunnan yhdistysten ja järjestöjen, seurakuntien, yritysten ja Keski-Suomen hyvinvointialueen kanssa. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimia ohjaa hyvinvointisuunnitelmassa asetetut tavoitteet ja toimenpiteet sekä hyvinvointityölle laadittu vuosikello (Liite 1, s. 36).

Kunta seuraa asukkaidensa terveyttä ja hyvinvointia sekä niihin vaikuttavia tekijöitä eri väestöryhmissä. Lisäksi on tärkeää tarkastella, miten kunnan palveluissa toteutetut toimenpiteet vastaavat kuntalaisten hyvinvointitarpeisiin. Kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä raportoidaan valtuustolle vuosittain. Lisäksi valtuustolle laaditaan laajempi hyvinvointikertomus kerran valtuustokaudessa.

Laajassa hyvinvointikertomuksessa 2021-2024 tarkastellaan Karstulan väestön hyvinvoinnin kehittymistä valtuustokaudella 2021-2024. Karstulasta kootun hyvinvointitiedon vertailukunniksi on valittu Hankasalmi, Kannonkoski, Kivijärvi ja Kyyjärvi sekä yleisesti Keski-Suomi.

Edellisen valtuustokauden loppua 2020-2021 leimasi koronaviruksen rantautuminen Suomeen. Koronaviruksen leviämisen hillitsemiseksi tehtiin monia kuntalaisten hyvinvointia heikentäviä toimenpiteitä. Sitä, onko tehty toimenpiteet vaikuttaneet pitkällä aikavälillä Karstulan kuntalaisten hyvinvointiin, voidaan tarkastella tässä hyvinvointikertomuksessa.

Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa, joka alkoi helmikuussa 2022, on järkyttänyt koko maailmaa ja sen vaikutukset ovat tuntuneet laajalti. Vaikka sota itsessään on paikallinen konflikti, sen seuraukset ovat heikentäneet maailmanlaajuisesti ihmisten hyvinvointia monin tavoin. Karstulaan saapui heti hyökkäyssodan alkuvaiheessa n. 50 ukrainalaista pakolaista tilapäisen suojelun -statuksella.

Hyvinvointisuunnitelmassa 2021-2025, on asetettu tavoitteeksi seuraavat hyvinvointilupaukset:

- Yhdessä huolehditaan siitä, että kukaan ei jää yksin
- Palvelut tuotetaan ihmisten tarpeeseen eikä byrokraattisista lähtökohdista
- Ehkäistään ongelmia huolehtimalla hyvinvoinnista
- Ollaan aktiivisia, luovia ja etsitään elämyksiä

Olemmeko saavuttaneet ylevästi asetetut tavoitteet ei täysin tästä kertomuksesta selviä, mutta toimenpiteitä tavoitteiden saavuttamiseksi on varmasti tehty.

KARSTULAN KUNTASTRATEGIA 2022-2025

Karstulan kuntastrategia 2022-2025 jakaantuu arvoihin, visioon, sekä neljään keihäänkärkeen, keihäänkärkien tavoitteisiin ja tavoitteiden toteuttamiseksi laadittuihin toimenpiteisiin.

Yksi keihäänkärjistä on Hyvinvoiva Karstula. Toimenpiteissä luvataan, että kunta osallistaa kuntalaisia kunnan kehittämiseen, sekä panostaa kaikkien kuntalaisten hyvinvointiin ja vahvistaa harrastamisen edellytyksiä.

STRATEGIAN PAINOPISTEET JA LINJAUKSET

Karstulan kuntastrategia 2022-2025 [Kuntastrategia 2022-2025 - Karstula](#)

HYVINVOIVA KARSTULA

1. Kunta osallistaa kuntalaisia kunnan kehittämiseen. Kuntaan laaditaan Me-henki ohjelma yhdessä kuntalaisten kanssa. Kunnassa järjestetään avoimia keskustelutilaisuuksia säännöllisesti vähintään kaksi kertaa vuodessa ajankohtaisista asioista.

2. Kunta panostaa kaikkien kuntalaisten hyvinvointiin. Kunta seuraa kuntalaisten hyvinvointia hyvinvointikertomuksen avulla, kertomuksen havainnot huomioidaan talousarvioissa. Kunnassa järjestetään alueellinen hyvinvointitapahtuma.

3. Kunta vahvistaa harrastamisen edellytyksiä. Kunta vahvistaa yhdistysten rahoitusta vuosittain. Kunnassa järjestetään erilaisia kulttuuri- ja muita tapahtumia.

INDIKAATTORIEN JA MUUN TIEDON OSOITTAMA HYVINVOINTI

Hyvinvointisuunnitelmaan 2023-2025 on valittu viisi hyvinvoinnin painopistealuetta. Nyt näitä valittuja painopistealueita tarkastellaan tehtyjen toimenpiteiden ja eri indikaattoritietojen mukaan.

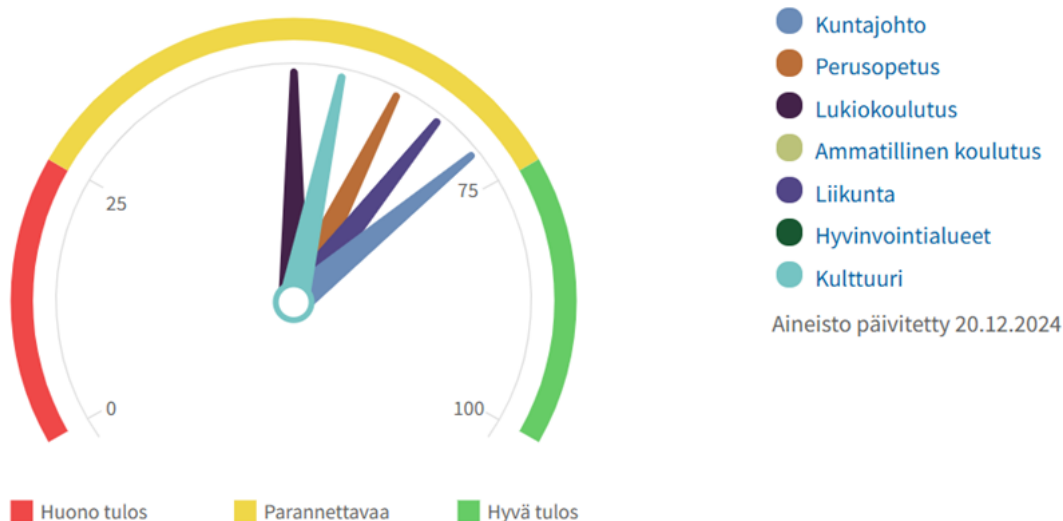
1. Terveelliset elämäntavat
2. Osallisuus
3. Kulttuurihyvinvointi
4. Mielenhyvinvointi
5. Turvallinen ja viihtyisä asuin- ja elinympäristö

TEA-VIISARIN OSOITTAMA TERVEYDEN EDISTÄMISEN KEHITYS KARSTULASSA

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kaikkia kunnan palvelukeskuksia koskevaa perustehtävää, jossa eri toimialojen yhteistyönä toteutetaan yksilöön, perheeseen, yhteisöihin ja elinympäristöön kohdistuvia toimia. Kunnan tulee seurata asukkaidensa hyvinvointia sekä raportoida siinä tapahtuvista muutoksista ja suunnitella toiminta ja palvelunsa siten, että ne mahdollisimman hyvin tukisivat kuntalaisten hyvinvointia.

TEA-viisarin kokoamat tiedot kuvaavat kunnan terveydenedistämisasiäkkäisyyttä eli kunnan toimintaa asukkaidensa terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Pistemäärä kuvaa, miten hyvin terveydenedistämisasiäkkäisyys toteutuu kunnassa. Pistemäärä 100 tarkoittaa, että toiminta on kaikilta osin oletetun hyvän käytännön ja hyvän laadun mukaista.

Kaikki sektorit : Karstula 2024

Pisteet	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013
Kaikki sektorit	61	58	58	55	50	51	54	49	47	52	52	47
Kuntajohto	..	71	..	70	..	50	53	..	34
Perusopetus	..	61	..	59	..	62	..	67	69
Lukiokoulutus	50	..	66	..	68	..	73
Ammatillinen koulutus
Liikunta	66	..	60	..	45	..	38	..	16	..	24	..
Hyvinvointialueet
Kulttuuri	..	55	..	56	..	43

Kaikissa TEA-viisarin Karstulan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tilaa kuvaavissa luvuissa on edelleen parannettavaa. Yllä olevasta pitkän aikavälin vuositaulukosta voi kuitenkin nähdä, että kaikki luvut, lukiota lukuun ottamatta, ovat parantuneet vuodesta 2013. Lukiokoulutuksen pisteiden aleneminen on seurausta mm. pienenevistä oppilasmääristä.

HYTE-KERROIN

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kunnille ja hyvinvointialueille jaettavan valtion rahoituksen suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Palkitseminen laadukkaasta ja vaikuttavasta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä on tärkeää, koska hyvinvoiva väestö on elinvoimaisen kunnan ja hyvinvointialueen edellytys.

		2021	2022	2023	2024
HYTE-kerroin euroa / asukas	Hankasalmi	17,9	15,8	16,2	17,6
	Karstula	15,4	17,5	17,9	18,6
Prosessi-indikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin)	Hankasalmi	84	60	60	67
	Karstula	71	73	73	80
Tulosindikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin)	Hankasalmi	42	52	54	51
	Karstula	37	50	53	44

HYTE-KERROIN INDIKAATTORIT

Kunnan hyte-kertoimeen vaikuttaa 6 tulosindikaattoria ja 15 prosessi-indikaattoria.

Tulosindikaattorit kuvaavat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tuloksellisuutta väestötasolla. Niiden avulla mitataan muutosta. Tulosindikaattoreista lasketaan kahden viimeisimmän vuoden erotus kuvaamaan tapahtunutta muutosta.

Tulosindikaattori	2020	2021	2022	2023	2024
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä, skaalattu HYTE-indikaattori	49	47	37	73	25
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori	55	25	25	50	50
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori	46	46	58	48	56
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori	63	28	60	59	7
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori	42	30	73	46	83
Ylipaino, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori	64	48	48	42	42

Prosessi-indikaattorit kuvaavat kunnan voimavaroja ja toimenpiteitä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Niiden avulla mitataan nykytilannetta. Indikaattoreita on kohtuullisen monta, jotta toimintaa voidaan tarkastella laaja-alaisesti.

Prosessi-indikaattori	2020	2021	2022	2023	2024
Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä	100	100	100	100	100
Koulussa on pitkät liikuntavälitunnit	100	100	100	100	100
Kunta madaltaa kulttuuriin osallistumisen kynnystä.	0	0	0	0	0
Kouluympäristön terveellisyys ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastus	100	100	100	100	100
Kunnan palvelujen suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään asukasraateja ja foorumeja	0	100	100	100	100

Prosessi-indikaattori	2020	2021	2022	2023	2024
Kunnan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa määritellään talousarviovuodelle mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista	100	100	100	100	100
Kunnan tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen	0	0	0	0	0
Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille	0	0	0	0	100
Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä	100	100	100	100	100
Kunnassa toimii liikunnan edistämistä käsittelevä poikkihallinnollinen työryhmä	100	100	100	100	100
Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen	100	100	100	100	100
Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain kunnan hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa kertomuksessa	0	0	100	100	100
Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat toimielinten vaikutusten ennakoarviointiin	0	0	100	100	0
Oppilaiden poissaolojen kokonaismäärää seurataan koko koulussa	100	0	0	100	100
Valtuustolle raportoidaan vuosittain väestön elintavoista ja niissä tapahtuneista muutoksista	100	100	100	100	100

Yllä olevat tilastot osoittavat, että meillä suurimalta osin on prosessit kunnossa. Tulosindikaattoreiden puolella taas on paljonkin parannettavaa.

Hyte-kertoimeen vaikuttavat indikaattorit voivat vaihdella vuosittain.

TERVEELLISET ELÄMÄNTAVAT

Terveellisten elämäntapojen tavoitteiksi on hyvinvointisuunnitelmassa asetettu 1) terveyttä edistävä ravinto, 2) liikkumisen ja liikunnan lisääminen sekä 3) päihteetön elämä.

- 1) Terveyttä edistävän ravitsemuksen tavoitteena on yhdessä syömiseen kannustaminen, lämpimän aterian toteutuminen joka päivä, saavutettava ja myönteinen ravitsemusviestintä sekä ravitsemus ja elämäntapaohjaus. Kestävästi tuotetut ruokapalvelut ja ruokahävikin pienentäminen.
- 2) Liikunnan edistämisen toivotaan Karstulassa olevan aktiivista. TEA-viisarin pistemäärä 75 tai yli. Kunnassa ylläpidetään ja tuetaan monipuolisia liikuntamahdollisuuksia ja liikuntaympäristöjä. Aktiiviseen liikunnan harrastamiseen, että arkiliikkumiseen kannustetaan. Karstulassa on liikkuvat ja leikkivät lapset sekä liikunnasta innostuneet nuoret.
- 3) Tavoitteena on päihteiden käytöstä johtuvien terveys- ja turvallisuus haittojen väheneminen sekä se että nuoret ja aikuiset arvostavat päihteetöntä elämää. Karstulan kunnan palvelurakenne sekä asuin ja arkiympäristöt tukevat päihteettömyyttä

Tarkasteltavaksi valittu mittari: Lasten – ja nuorten ylipainon yleisyyden väheneminen.

Tulos: Pitkäaikainen tilasto osoittaa, että ylipaino on vähentynyt kouluikäisten osalta 7–16 vuotiaat, mutta alle kouluikäisten osalta lasten ylipaino on lisääntynyt.

		2020	2021	2022	2023
Lihavuuden yleisyys (%) 2 - 6-vuotiailla	Koko maa	21,5	20,6	19,1	19,4
	Karstula	16	25,2	23,5	24,1
Lihavuuden yleisyys (%) 7 - 12-vuotiailla	Koko maa	6,7	6,7	6,4	6
	Karstula	10,4	7,9	8,5	7,3
Lihavuuden yleisyys (%) 13 - 16-vuotiailla	Koko maa	7,4	7,4	7,3	6,7
	Karstula	13,5	11,1	15	11,3

Tarkasteltavaksi valittu mittari: Ruokailusuositusten mukaiset elintapojen (aamupalan ja koululounaan syöminen) toteutuminen aikaisempaa tasoa paremmin

Tulos: Yläkouluikäisten aamupalan syömisessä on tapahtunut jonkin verran parannusta, 4–5 luokkalaisten osalta taas hivenen heikennystä. Yläkouluikäisten päivittäinen koululounaan syöminen on jatkuvasti vähentynyt.

		2019	2021	2023
Ei syö koululounasta päivittäin, % 8. ja 9. lk	Koko maa	36,5	34,4	38
	Hankasalmi	36,6	30,7	36
	Karstula	33	56	71,2
Ei syö koululounasta päivittäin, % lukion 1-2 opiskelijoista	Koko maa	30,3	30	31,4
	Hankasalmi		21,6	
	Karstula	41,3	46,9	

		2021	2022	2023
Ei syö aamupalaa joka arkiamu, % 4. ja 5. lk	Koko maa	27,3		29,7
	Hankasalmi	29,4		35,1
	Karstula	27,7		31,3
Ei syö aamupalaa joka arkiamu, % 8. ja 9. lk	Koko maa	41,8		42,1
	Hankasalmi	44,3		32,4
	Karstula	50		45
Ei syö aamupalaa joka arkiamu, % lukion 1-2 opiskelijoista	Koko maa	34,7		37
	Hankasalmi	27		
	Karstula	30,6		

Tarkasteltavaksi valittu mittari: Valtion ravitsemusneuvottelukunnan tarkistuslistan toteutuminen kiitettävästi kuntien asukkaiden ravitsemusta tukevien toimenpiteiden osalta

Tulos: Karstulassa noudatetaan valtion ravitsemusneuvottelukunnan suosituksia 100 prosenttisesti.

		2021	2022	2023	2024
Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä	Koko maa	70	70	7	7
	Hankasalmi	80	80	0	0
	Karstula	100	100	100	100

Tarkasteltavaksi valittu mittari: Yhteisöruokailuihin osallistuneiden määrän lisääntyminen Hävikkijätteen määrän väheneminen

Tulos: Hävikkiruokaa ollut tarjolla Heikin Tuvalla vuoden 2023 alusta lähtien. Ruokaa tarjoillaan nykyään kolmena päivänä viikossa, kävijöitä on päivittäin n. 12-20 henkilöä. Hävikkiruoka on tarkoitettu eläkeläisille ja työttömille. Hävikkiruokaa tarjoilevat vapaaehtoisista koottu ryhmä, sekä kuntouttavassa työtoiminnassa olevat työntekijät.

Tarkasteltavaksi valittu mittari: Liikunnan edistäminen kunnassa TEA-viisarin tavoitepisteet 75 p.

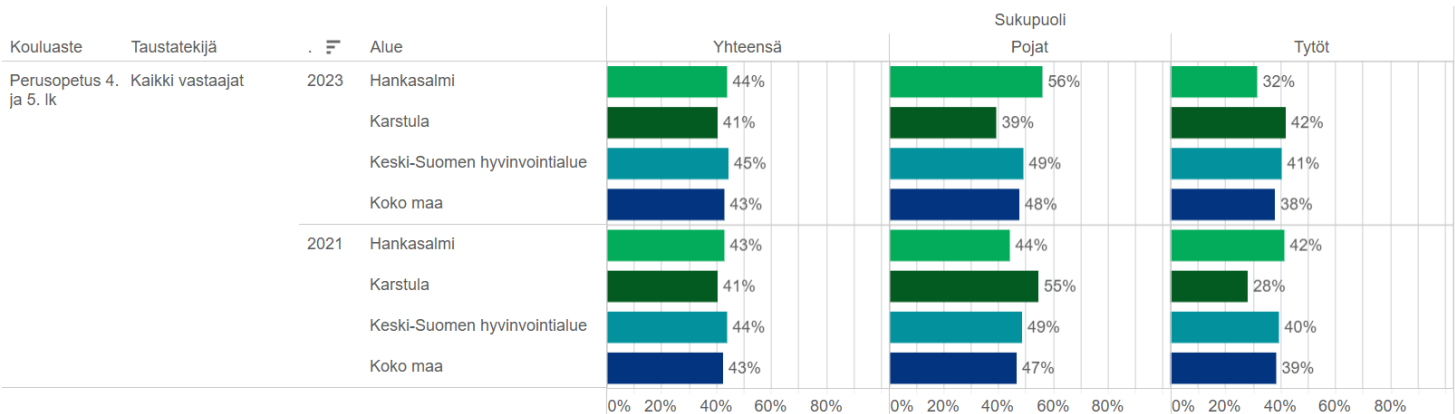
Tulos: Tavoitetta 75p. ei saavutettu. Tilasto kuitenkin osoittaa liikunnan edistämisen pistemäärän enemmän kuin tuplaantuneen tarkasteluajavälillä.

← Pisteet		2024	2022	2020	2018	2016	2014	2012	2010
Liikunta		66	60	45	38	16	24		32
Sitoutuminen	i	67	54	38	28	0	12		12
Johtaminen	i	61	50	67	51	29	29		30
Seuranta ja tarveanalyysi	i	83	19	25	2	0	11		11
Voimavarat	i	60	67	57	41	38	57		50
Osallisuus	i	67	100	50	50	0	0		25
Muut ydintoiminnot	i	60	70	34	57	28	36		67

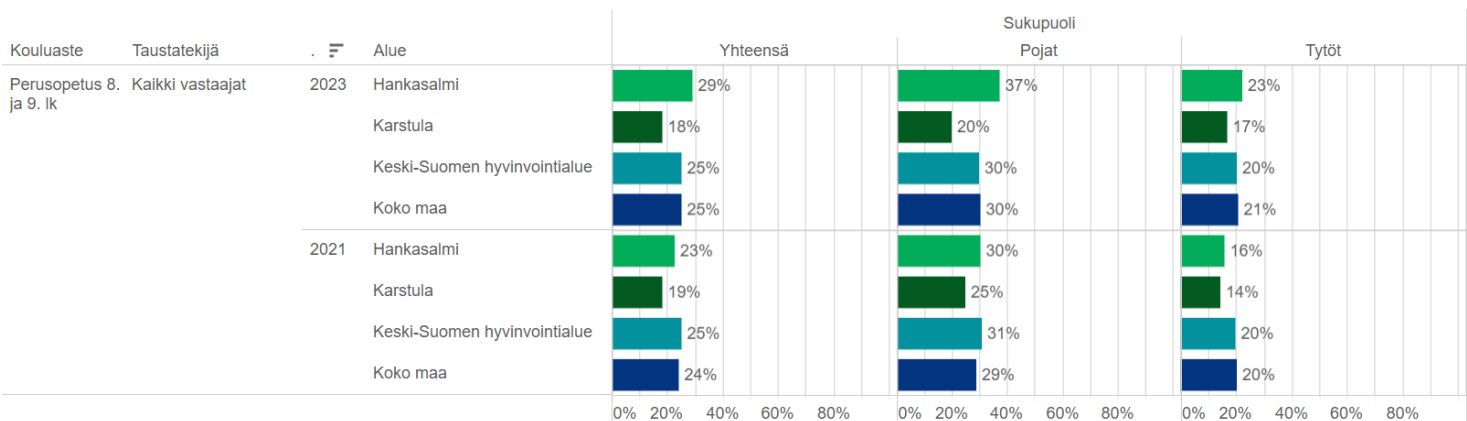
Tarkasteltavaksi valittu mittari: Vähintään tunnin päivässä liikkuvien lasten määrä tulisi olla maakunnan keskitasoa.

Tulos: Tavoitetta ei saavutettu. Maakunnan tasolla vähintään tunnin liikkuvien osuus on 45 % kun Karstulassa se on 41 %. Kokonaisprosenttiluku on pysynyt samassa vuodesta 2021, muuta tyttöjen ja poikien osuudet molemmissa tarkasteltavissa ikäryhmissä on vaihtanut paikkaa. Tytöt liikkuvat vuonna 2023 enemmän kuin pojat, kun vielä vuonna 2021 pojat olivat enemmän liikkuva sukupuoli.

Vähintään tunnin päivässä liikkuvat

Vähintään tunnin päivässä liikkuvat

Tarkasteltavaksi valittu mittari: Move-mittaustulokset maakunnan keskitasolla.

Tulos: Tilastossa tarkastellaan lasten ja nuorten heikkoa fyysistä toimintakykyä. Move! -mittausten mukaan lähes 60 % karstulalaisista 5. luokkalaisista lapsista on fyysiseltä toimintakyvyltään heikkoja. 8. luokkalaisten nuorten sama % on kohentunut 2022 vuodesta 33 % ja oli vuonna 2024 46,2 %.

	2021	2022	2023	2024	
Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 5. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky	Koko maa	37,6	38,4	37	35,8
	Keski-Suomi	35,5	35,7	34,4	32,2
	Hankasalmi	42,9	40	50	46,8
	Karstula	46,7	48,4	32,3	58,3

		2021	2022	2023	2024
Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 8. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky	Koko maa	40,9	41,2	40,1	40,4
	Keski-Suomi	38,9	40,2	37,9	40,8
	Hankasalmi	48	41,3	44,6	64
	Karstula	60	79,2	58,1	46,2

Tarkasteltavaksi valittu mittari: Kaatumisiin- ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot alle maakunnan keskitason.

Tulos: Maakunnan keskitasoon ei ylletty. Tilastossa näkyy Karstulan väestön ikärakenne. Lisäksi pienessä väestömäärässä yksittäisetkin hoitajaksot vaikuttavat tulokseen paljon.

		Alue	2021	2022	2023
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot / 10 000 asukasta	Koko maa		110,2	107,8	102,9
	Keski-Suomi		121,6	112,6	106,6
	Hankasalmi		122,6	146,5	122,4
	Karstula		212,3	145,2	189,3

Tarkasteltavaksi valittu mittari: Ikääntyneiden liikunnallisen elämäntavan toteutumisen lisääntyminen 65-vuotiaiden terveystarkastuksissa

Tulos: Mittari on valittu tarkasteltavaksi, mutta hyvinvointialueiden aloitettua toimintansa kuntiin ei ole enää ollut kuntakohtaista tilastoa saatavilla.

Tarkasteltavaksi valittu mittari: Kansalaisopiston liikuntaryhmiin ja liikuntapalveluiden toimintaan osallistuvien määrän lisääntyminen

Tulos: Kansalaisopiston liikuntakurssit ovat säilyttäneet suosionsa. Vuosittainen vaihtelu on selitettävissä sillä, kuinka paljon opettajia saadaan palkattua ja sitä myöten kursseja tarjolle.

Liikuntapalveluiden ryhmien määrään ja sitä myöten osallistujamäärän kasvuun on vaikuttanut ryhmien maksuttomuus ja Heikin Tuvan liikuntatila, jonne on yksinkertainen ja helppo tulla. Tuolijumppassa on myös ollut etäjumppamahdollisuus. Etäjumppareita on ollut n. 5 hlöä / kausi.

		2021	2022	2023	2024
Kansalaisopiston liikuntaryhmiin osallistuvien määrän lisääntyminen	Karstula	203	261	356	297
		2021	2022	2023	2024
Kunnan liikuntaryhmiin osallistuvien määrän lisääntyminen	Karstula	69	95	107	103

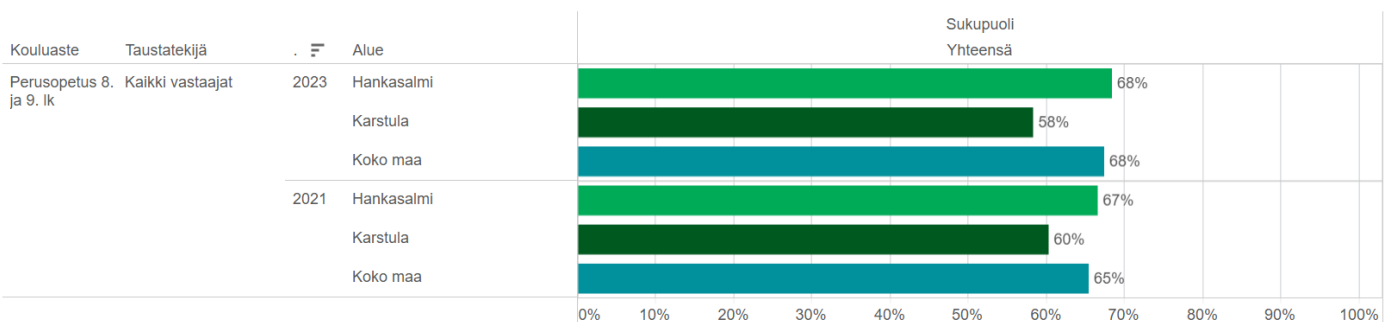
Tarkasteltavaksi valittu mittari: Liikuntaneuvonnan asiakasmäärän lisääntyminen

Tulos: Liikuntaneuvontaan ei ohjaudu asiakkaita. Töitä tehdään edelleen kunnan ja hyvinvointialueen rajapinnassa. Ihan muutamia asiakkaita viime vuosien aikana on ohjautunut Seniorin ajanvarauksettomasta hyvinvointineuvolasta.

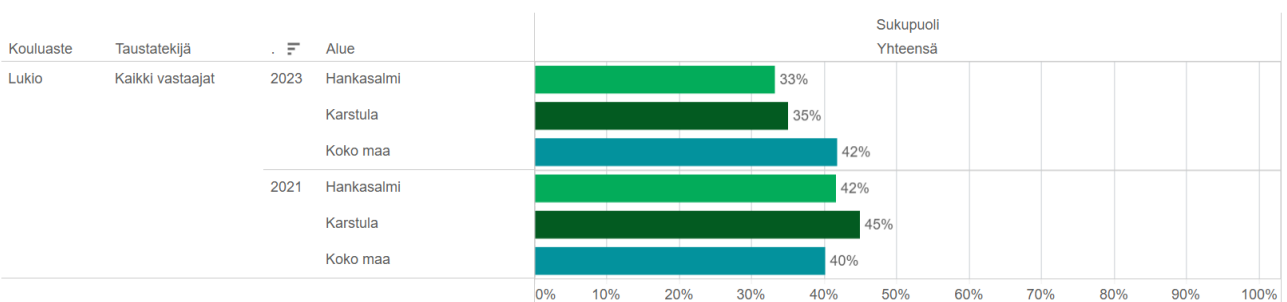
Tarkasteltavaksi valittu mittari: Kouluterveyskysely: raittiiden ja nikotiinittomien nuorten osuus kasvaa, asenteet huumeaineita kohtaan kielteisempi

Tulos: Raittiiden nuorten osuus on laskenut molemmissa ikäryhmissä.

Raittius

Raittius

Tarkasteltavaksi valittu mittari: Päihteiden käytön mittarit ja päihteiden käytön väheneminen.

Tulos: Päihteiden käyttö on lisääntynyt jokaisessa mittarissa. Päihteiden käytöllä ja mielenhyvinvoinnin alentumisella näkyy selkeä yhteys (kts. mielenhyvinvoinnin mittarit).

		2019	2021	2023
Tupakoi päivittäin 8-9 lk, %	Koko maa	5,60	5,30	5,00
	Keski-Suomi	6,10	5,00	4,80
	Karstula	2,40	3,30	5,00

		2023
Käyttää nikotiinipusseja 8-9 lk, %	Koko maa	6,80
	Keski-Suomi	6,30
	Karstula	8,30

		2019	2021	2023
Käyttää sähkösavukkeita päivittäin 8-9 lk, %	Koko maa	2,30	2,30	6,60
	Keski-Suomi	2,20	2,50	5,20
	Karstula	1,10	0,00	8,30

		2019	2021	2023
Käyttää alkoholia viikoittain 8-9 lk, %	Koko maa	4,40	4,10	3,90
	Keski-Suomi	4,20	3,70	3,20
	Karstula	4,60	1,10	5,00

		2019	2021	2023
Kokeillut kannabista kerran 8-9 lk, %	Koko maa	8,60	7,70	7,60
	Keski-Suomi	8,10	6,60	7,20
	Karstula	2,30	3,30	8,30

		2019	2021	2023
Kokeillut kannabista vähintään 2 kertaa 8-9 lk, %	Koko maa	5,70	5,10	5,10
	Keski-Suomi	5,70	4,20	5,00
	Karstula	1,10	0,00	5,00

Tarkasteltavaksi valittu mittari: Ikääntyneiden päihteiden käytön väheneminen 65 v. terveystarkastuksessa

		2021	2022
+65 v. Alkoholin käyttö, %	Ei käytä lainkaan	25	28
	1x/kk tai harv.	25	25
	2-4X /kk	32	31
	2-4X/vko	17	14
	Päivittäin	1	1

		2021	2022
+65 v. Tupakoi, %	säännöllisesti	13	8
	satunnaisesti		7

Karstula kohtaista dataa ei ole saatavilla. Yllä olevat tilasto on koko Saarikan alueen yhteinen.

Tarkasteltavaksi valittu mittari: Alkoholijuomien myynnin lasku 100 % alkoholin määrä litroina/asukas

Tulos: Alkoholin myynti Karstulassa on muita verrokkiryhmiä pienempää.

		2021	2022	2023
Alkoholijuomien myynti asukasta kohti 100 %:n alkoholina, litraa	Koko maa	6,9	6,5	6,3
	Keski-Suomi	7	6,5	6,4
	Hankasalmi	8,1	6,7	6,7
	Karstula	6,2	5,9	5,6

OSALLISUUS

Osallisuus tarkoittaa ihmisten aktiivista osallistumista ja vaikutusmahdollisuuksia yhteisönsä toimintaan ja päätöksentekoon. Se voi ilmetä monin eri tavoin, kuten osallistumisena paikallisiin tapahtumiin, vapaaehtoistyöhön, yhteisön kehittämiseen tai päätöksentekoon. Osallisuus edistää yhteisöllisyyttä, me-henkeä ja mahdollistaa uusien asukkaiden ja maahanmuuttajien kotiutumisen sekä juurtumisen kuntaan.

Osallisuus tavoitteiksi on kunnan hyvinvointisuunnitelmassa asetettu että, kuntalaiset ovat aktiivisesti mukana kehittämässä kunnan toimintoja ja että päätöksenteko on avointa ja osallistavaa. Lapsilla ja nuorilla tulee olla vahva kokemus osallisuudesta omissa arkiympäristöissään ja yhteiskunnan jäsenenä. Kaikilla kuntalaisilla pitäisi olla mahdollisuus mielekkääseen vapaa-aikaan ja harrastamiseen sekä kulttuuri- ja taide-elämyksiin osallistumiseen. Yhteisöllisyys ja me-henki ovat kunnan voimavara, joka toimii niin kotouttamisen, kotiutumisen kuin juurtumisen mahdollistajana. Työllisyyskehitys on hyvää TE-uudistuksen jälkeen ja meillä on aktiiviset ja osallistuvat ikäihmiset, joilla on hyvät digitaaliset.

Tarkasteltavaksi valittu mittari: Vapaa-aikaan, harrastamiseen ja kulttuuritoimintaan osallistumisen aktiivisuus

Tulos: Lasten ja nuorten harrastusindikaattori kertoo, että lähes kaikilla Karstulan lapsilla ja nuorilla on jokin viikoittainen harrastus. Aikuisten osallistumisen aktiivisuudesta ei löytynyt indikaattoreita.

		2021	2023
Harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa, % 8. ja 9. lk oppilaista	Koko maa	95,8	95,2
	Keski-Suomi	95,5	95,7
	Hankasalmi	96,5	90,7
	Karstula	97,8	94,6
Harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa, % lukion 1. ja 2. v. opiskelijoista	Koko maa	98	97,5
	Keski-Suomi	98,5	98,1
	Hankasalmi	100	100
	Karstula	100	97,5
Harrastaa jotakin vähintään yhtenä päivänä viikossa, % 4. ja 5. lk oppilaista	Koko maa	86,3	88,8
	Keski-Suomi	86,9	88,7
	Hankasalmi	81	87,2
	Karstula	87,3	85,9

Tarkasteltavaksi valittu mittari: Vaikuttamistoimielimien toiminnan aktiivisuus

Tulos: Karstulassa toimivia vaikuttamistoimielimiä ovat nuorisovaltuusto, vanhusneuvosto ja vammaisneuvosto. Ne eivät ole kunnan viranomaisia, vaan toimivat edustamansa väestöryhmän osallistumisen ja vaikuttamiseen liittyvinä kanavina.

Karstulassa on aktiivinen vanhusneuvosto, joka toteuttaa vuosittain vähintään yhden tapahtuman Vanhusten viikolle. Lisäksi vanhusneuvosto laatii eri aiheisia lausuntoja ja kannanottoja ikäihmisiä koskeviin ajankohtaisiin asioihin.

Nuorisovaltuusto toimii aktiivisesti omalla alueellaan. He ovat mukana järjestämässä nuorille tapahtumia ja toimintaa. Nuorisovaltuustolla on oma edustaja kunnanvaltuustossa, kunnanhallituksessa sekä molemmissa lautakunnissa (sivistys ja tekninen).

Karstula on osa Saarijärven seudun vammaisneuvostoa. Hyvinvointialueen alusta vammaisneuvosto on toiminut ilman viranhaltijaa ja näin ollen päätökset ovat jääneet irrallisiksi, eikä asioita ole välttämättä viety toteutukseen. Karstula on irtaantumassa seudullisesta toiminnasta ja perustamassa oman vammaisneuvoston.

Tarkasteltavaksi valittu mittari: Kouluterveyskysely: osallisuuden kokemus luokka- ja kouluyhteisössä, keskusteluyhteys vanhempien kanssa, ei yhtään läheistä ystävää

Tulos: Yksinäisyyden kokemus on vähän lisääntymään päin. Karstulan lukion tilastoja ei ole saatavilla kyseisestä indikaattorista liian pienen otannan vuoksi.

		2021	2023
Ei koe olevansa tärkeä osa koulu- eikä luokkayhteisöä, % 4. ja 5. lk oppilaista	Koko maa	4	4,5
	Keski-Suomi	3,8	4,6
	Hankasalmi	4	9,3
	Karstula	6,3	8,1
Ei koe olevansa tärkeä osa koulu- eikä luokkayhteisöä, % 8. ja 9. lk oppilaista	Koko maa	12,6	14,1
	Keski-Suomi	12,1	14,3
	Hankasalmi	11,8	24
	Karstula	12,1	9,8
Ei koe olevansa tärkeä osa koulu- eikä luokkayhteisöä, % lukion 1. ja 2. v. opiskelijoista	Koko maa	12,8	10,5
	Keski-Suomi	12,9	9,3
	Hankasalmi		
	Karstula	10,2	

		2021	2023
Ei yhtään hyvää kaveria, % 4. ja 5. lk oppilaista	Koko maa	0,8	0,9
	Keski-Suomi	0,7	1,1
	Hankasalmi	0	1,3
	Karstula	1,5	0
Ei yhtään läheistä ystävää, % 8. ja 9. lk oppilaista	Koko maa	9,4	10,5
	Keski-Suomi	9,7	10,4
	Hankasalmi	9,2	12
	Karstula	8,7	10
Ei yhtään läheistä ystävää, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	Koko maa	8	9
	Keski-Suomi	8	8,6
	Hankasalmi		
	Karstula		

		2021	2023
Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa, % 8. ja 9. lk oppilaista	Koko maa	7,9	7,6
	Keski-Suomi	7,8	7,4
	Hankasalmi	3,4	6,6
	Karstula	13,2	
Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa, % lukion 1. ja 2. v. opiskelijoista	Koko maa	6,4	6,3
	Keski-Suomi	6,7	6,2
	Hankasalmi		
	Karstula		
Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa, % 4. ja 5. lk oppilaista	Koko maa	2,6	2,9
	Keski-Suomi	2,1	2,6
	Hankasalmi	1,9	2,6
	Karstula	3,1	3,2

Tarkasteltavaksi valittu mittari: Järjestöavustuksiin käytetty rahasumma, toteutuneet järjestöillat 1–2/vuosi sekä järjestöjen ja kunnan yhteiset hankkeet ja tapahtumat kpl/vuosi

Tulos: Karstulan kunnan strategian tavoitteena on vahvistaa järjestöjen rahoitusta vuosittain.

		2021	2022	2023	2024
Järjestöavustuksiin käytetty rahasumma	Karstula, €	26750	24200	24600	25900
	Väestö	3774	3665	3625	3573
	€/hlö	7,09	6,60	6,79	7,25

Tarkasteltavaksi valittu mittari: Koulutustasomittain

Tulos: Karstulan koulutustaso on edelleen selvästi alhaisempi kuin valtakunnan tai Keski-Suomen taso.

		2021	2022	2023
Koulutustasomittain	Koko maa	388,3	391,3	396,2
	Keski-Suomi	383	387,5	391,7
	Hankasalmi	302,6	306,6	310,9
	Karstula	290,7	297,8	300,3

Tarkasteltavaksi valittu mittari: Äänestysaktiivisuus

Tulos: Äänestysaktiivisuus Karstulassa on aika lailla valtakunnan talolla. Vuoden 2025 kuntavaaleissa äänestysaktiivisuus nousi jonkin verran.

		2019	2021	2023	2025
Äänestysaktiivisuus eduskuntavaaleissa %	Koko maa	68,7		68,5	
	Keski-Suomi	68,3		68	
	Hankasalmi	64,6		63,7	
	Karstula	63,9		62,8	
Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa, %	Koko maa		55,1		54,2
	Keski-Suomi		53,3		53,4
	Hankasalmi		53,5		53,9
	Karstula		56,5		58,3

Tarkasteltavaksi valittu mittari: Koulutuksen ulkopuolelle jääneiden 17–24-vuotiaiden määrän väheneminen

Tulos: Tulos on pysynyt jotakuinkin ennallaan.

		2021	2022	2023
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	Koko maa	7,9	8,3	8,2
	Keski-Suomi	6,8	7,3	7,2
	Hankasalmi	5,4	5,9	9,9
	Karstula	10,2	9,4	11,4

Tarkasteltavaksi valittu mittari: Työllisyyden mittarit: Kunnan työllisyysasteen paraneminen, vaikeasti työllistyvien määrän pieneneminen, työttömien aktivointiasteen nousu ja työllistymistoimiin osallistuneiden määrä sekä ikärakenne

Tulos: Työllisten osuus kunnassa on pysynyt jotakuinkin samana, mutta työssä käyvien nuorten osuus on lisääntynyt.

		2021	2022	2023
Työlliset 18 - 24-vuotiaat, lkm	Koko maa	209 824	218 812	216 615
	Keski-Suomi	9 870	10 497	10 173
	Hankasalmi	88	94	85
	Karstula	74	72	90
Työlliset, % väestöstä	Koko maa	42,8	43,6	43,1
	Keski-Suomi	39,8	40,7	39,9
	Hankasalmi	34,8	36	35,5
	Karstula	34,3	34,6	34,9

Tarkasteltavaksi valittu mittari: Päätöksenteossa käytettyjen ennakkovaikutusten arviointien määrän vakiintuminen tasolle 1–2/vuosi

Tulos: Ennakkovaikutusten arviointi varsinaisella lomakkeella tehdään nykyään harvoin. Lomake koetaan liian työlääksi ja aikaa vieviksi nykyisillä resursseilla. Meillä Karstulassa on kuntalaisille tarjolla runsaasti erilaisia kuntalaisiltoja, kyselyitä, tapahtumia ja infotilaisuuksia, joissa kuntalaiset pääsevät kyselemään ja halutessaan myös vaikuttamaan etukäteen päätöksenteossa oleviin asioihin.

KULTTUURIHYVINVOINTI

Kulttuurihyvinvointi pyrkii parantamaan ihmisten kokonaisvaltaista hyvinvointia ja elämänlaatua. Kulttuuri ja taide voivat tarjota merkityksellisiä kokemuksia, vahvistaa yhteisöllisyyttä ja tukea henkistä hyvinvointia. On tärkeää, että kulttuuripalvelut ovat helposti saavutettavissa ja että ne vastaavat eri väestöryhmien tarpeisiin. Kulttuurihyvinvointi on tärkeä osa koko yhteisön hyvinvointia.

Karstulan kulttuuripalvelujen tavoitteena on monimuotoiset palvelut, jotka tukevat kaikkien väestöryhmien osallisuutta sekä parantavat ihmisen elämänlaatua ja kokonaisvaltaista.

Karstulan kulttuuripalvelut tarjoavat tilaisuuden osallistua ja tehdä itse. Karstulan kulttuuritapahtumat ovat monipuolisia. Turvataan eri-ikäisten kuntalaisten mahdollisuudet osallistua.

Meillä on kaikkia kuntalaisia laajasti ja laadukkaasti palveleva Kirjasto, jossa kuntalaisten on helppo asioida ja viihtyä. Karstulan Käsityöotalo on käsityöharrastajien kohtaamispaikka, joka tuotteiden myynnin lisäksi tarjoaa kaikille mahdollisuuden tulla tekemään käsitöitä itse.

Tarkasteltavaksi valittu mittari: Kulttuurin edistämisen TEA-viisarin pistemäärä (tavoite 65 p.)

Tulos: Tavoitetta 65p. ei saavutettu. Tilasto kuitenkin osoittaa kulttuurin edistämisen pistemäärän selkeästi lisääntyneen tarkasteluvälillä.

 Pisteet	2023	2021	2019
Kulttuuri	55	56	43
Sitoutuminen 	66	79	53
Johtaminen 	40	50	53
Seuranta ja tarveanalyysi 	56	18	27
Voimavarat 	59	62	64
Osallisuus 	42	53	8
Muut ydintoiminnat 	67	72	56

Tarkasteltavaksi valittu mittari: Kunnan järjestämiin kulttuuripalveluihin osallistuneiden määrän kehitys (lapset ja nuoret, työikäiset, ikääntyneet)

Kunnan järjestämiin kulttuuripalveluihin osallistuneiden määrä (lapset, nuoret, työikäiset, ikäntyneet)		2022	2023	2024
	Karstula	2200	2785	3823

Tarkasteltavaksi valittu mittari: Kuntalaisten tyytyväisyys kaikkiin tai joihinkin kulttuuripalveluihin

Tulos: Joulukuussa 2024 kerätyn Karstulan kulttuuripalveluiden tyytyväisyyskyselyn mukaan kävijät arvostelivat yleisarvosanaksi 2,68/4. Kyselyyn vastasi 124 kuntalaista.

4: erinomainen - 9,9%

3: kiitettävä - 57,0%

2: tyydyttävä - 24,0%

1: välttävä - 9,1%

Tarkasteltavaksi valittu mittari: Lasten ja nuorten kuvataiteen, teatteritaiteen ja käsityön opetuksen osallistuneiden määrän lisääntyminen

Tulos: Harrastamisen Suomen mallin kerhot ovat kahden lukuvuoden ajan tarjonneet meillä ilmaisia harrastamisen mahdollisuuksia. Tämä on selkeästi vaikuttanut kansalaisopiston toimintaan ja ryhmiin. Nurkkateatterin toiminta hiipui ja tilasta luovuttiin.

	2022	2023	2024
Teatteri	22	6	0
Kuvataide	20	12	11
Käsityö	0	0	0

Tarkasteltavaksi valittu mittari: Kirjaston toiminnan mittarit (käynnit, lainat, kulut/as, saavutettavuus jne.)

Tulos: Karstulassa kirjastoa käytetään paljon. Lainojen ja kirjastokäyntien tulos on laskettu suhteutettuna väestömäärään, eli jokainen kuntalainen on vuoden aikana lainannut lähes 15 kirjaa. äänitettä tai muuta lainaa. Lisäksi jokainen kuntalainen on vierailut kirjastossa lähes kymmenen kertaa vuodessa.

		2021	2022	2023
Kirjaston lainaajat	Koko maa	1 632 746	1 724 740	1 787 621
	Keski-Suomi	79 502	84 576	88 000
	Hankasalmi	1 503	1 517	1 530
	Karstula	1286	1195	1211

		2021	2022	2023
Kirjaston lainat yhteensä	Koko maa	76 047 777	80 428 331	82 999 801
	Keski-Suomi	4 140 625	4 427 728	4 506 714
	Hankasalmi	64 651	62 806	60 466
	Karstula	56222	49581	51712
	/ hlö /vuosi	14,9	13,5	14,3

		2021	2022	2023
Kirjaston fyysiset käynnit	Koko maa	32 224 259	41 056 639	47 735 382
	Keski-Suomi	1 685 838	1 918 896	2 316 841
	Hankasalmi	40 333	47 774	47 107
	Karstula	32169	35100	30771
	/hlö /vuosi	8,5	9,6	8,5

Tarkasteltavaksi valittu mittari: Käsityöalan toiminnan mittarit

Tulos: Toiminta näyttää hivenen kasvaneen mittareiden mukaan. Käsityöalan myynnin lasku vuodelle 2024 selittyy osaltaan myymälän aukiolon supistuminen 3 pv/viikossa.

		2022	2023	2024
Käsityöalan kausikorttimyynti	1 pv	4	15	50
	1 vko		14	4
	2 vko		2	1
	1 kk	15	14	1

		2022	2023	2024
Käsityöalan työpajat	1 pv	3	3	5

		2022	2023	2024
Käsityöalan myymälän hyllypaikka-asiakkaat		30	41	62

		2022	2023	2024
Käsityöalan myymälän myynti		22 346,95 €	30 542,51 €	27 947,27 €

Tarkasteltavaksi valittu mittari: Kulttuuritapahtumien määrä / vuosi

Tulos: Karstulan kunnan kulttuuripalveluiden lisäksi kunnassa kulttuuripalveluita toteuttavat myös muut tahot ja yhdistykset. Näitä on mm. Suojan Elokuvat, kesäteatterit, mieskuoro, yhteislaulutilaisuudet, konsertit, festivaalit ja muut tapahtumat.

		2022	2023	2024
Kunnan järjestämien kulttuuritapahtumien määrä / vuosi	Karstula	40	48	60

Yhteensä kulttuuritapahtumia järjestettiin Karstulassa arvioidusti (kaikki tahot):

		2022	2023	2024
Kulttuuritapahtumien määrä / vuosi yhtenä (arvio)	Karstula	200	300	350

MIELENHYVINVOINTI

Mielen hyvinvointi tarkoittaa yksilön kykyä hallita stressiä, ylläpitää positiivista asennetta ja tuntea olonsa tasapainoiseksi elämässään. Se kattaa henkisen ja emotionaalisen terveyden, mikä mahdollistaa selviytymisen arjen haasteista ja elämän yllätyksistä. Mielen hyvinvointi on keskeinen osa kokonaisvaltaista terveyttä ja vaikuttaa merkittävästi elämänlaatuun.

Karstulan tavoitteena on, että meillä olisi tulevaisuuteen uskovat lapset ja nuoret sekä itseään että toisiaan arvostavat kuntalaiset, joilla on kyky luoda ja ylläpitää ihmissuhteita sekä mahdollisuus kokea elämänsä mielekkääksi. Mielen hyvinvoinnin vahvistaminen koetaan tärkeäksi kaikissa ikäluokissa.

Tarkasteltavaksi valittu mittari: Kouluterveyskysely: Mielialaan liittyvää oireilua viimeisen kahden viikon aikana kokeneiden osuuden väheneminen, päihteiden käytön mittarit ja päihteiden käytön väheneminen (kts. terveelliset elämäntavat), koulukiusaamisen väheneminen, terveydentilansa keskinertaiseksi tai huonoksi kokevien määrän lasku, mahdollisuus keskustella aikuisen kanssa mieltä painavista asioista kokemuksen vahvistuminen

Tulos: Mielialaan liittyvä oireilu lasten ja nuorten osalta on yleistynyt. Päihteiden käytön lisääntymisellä on nähtävissä yhteys mielenhyvinvoinnin alentumisena (kts. päihdemittarit Terveelliset elämäntavat otsikon alta). Kokemus omasta terveydestä ja hyvinvoinnista on laskusuunnassa. Keskusteluyhteydet vanhempiin koetaan huonontuneen.

		2019	2021	2023
Mielialaan liittyvää oireilua viim. 2 vkon aikana, 4-5 lk, %	Koko maa	15,50	22,20	23,40
	Keski-Suomi	14,10	21,10	20,30
	Karstula	14,30	31,70	18,00

		2019	2021	2023
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus 8-9 lk, %	Koko maa	12,80	19,40	21,40
	Keski-Suomi	12,80	17,20	20,60
	Karstula	5,70	12,40	23,70

		2019	2021	2023
Koulukiusattuna tai osallistunut koulukiusaamiseen lukukauden aikana 4-5 lk, %	Koko maa	41,40	42,20	43,40
	Keski-Suomi	41,40	43,60	43,40
	Karstula	37,00	54,50	51,50

		2019	2021	2023
Koulukiusattuna tai osallistunut koulukiusaamiseen lukukauden aikana 8-9 lk, %	Koko maa	32,30	29,20	33,60
	Keski-Suomi	32,50	30,70	32,70
	Karstula	29,20	45,10	48,30

		2019	2021	2023
Koulukiusattuna tai osallistunut koulukiusaamiseen lukukauden aikana, lukio, %	Koko maa	11,00	10,00	10,80
	Keski-Suomi	10,30	10,10	9,50
	Karstula	17,00		

		2019	2021	2023
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa 4-5 lk, %	Koko maa	7,20	7,90	8,60
	Keski-Suomi	6,90	8,10	8,30
	Karstula	7,40	10,60	6,10

		2019	2021	2023
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa 8-9 lk, %	Koko maa	5,50	6,00	7,90
	Keski-Suomi	5,00	6,50	7,80
	Karstula	3,40	4,40	21,70

		2019	2021	2023
Kokee terveydentilansakeskikertaiseksi tai huonoksi 4-5 lk, %	Koko maa	9,00	10,80	11,30
	Keski-Suomi	7,70	9,90	10,50
	Karstula	2,60	13,60	11,30

		2019	2021	2023
Kokee terveydentilansakeskikertaiseksi tai huonoksi 8-9 lk, %	Koko maa	20,90	25,70	26,60
	Keski-Suomi	19,60	23,00	26,00
	Karstula	15,90	26,10	31,10

		2019	2021	2023
Mahdollisuus keskustella aikuisen kanssa mieltä painavista asioista 4-5 lk, %	Koko maa	51,50	56,10	59,20
	Keski-Suomi	54,40	56,50	60,60
	Karstula	55,70	51,50	65,20

		2019	2021	2023
Mahdollisuus keskustella aikuisen kanssa mieltä painavista asioista 8-9 lk, %	Koko maa	43,00	44,40	46,20
	Keski-Suomi	43,70	44,80	47,50
	Karstula	39,10	45,60	51,70

Tarkasteltavaksi valittu mittari: Arkeen Voimaa ryhmien toteutuminen ja ryhmään osallistuneiden määrä

Tulos: Arkeen Voimaa ryhmä on toteutettu vain kerran v. 2023, osallistujia 10. Tämän jälkeen ohjelman lisenssi loppui, eikä hyvinvointialueuudistuksen jälkeen Keski-Suomen hyvinvointialue ottanut sitä käyttöönsä.

Tarkasteltavaksi valittu mittari: Työkyvyttömyys eläkettä mielenterveysperusteisesti saavien 16-24 sekä 25-64-vuotiaiden määrän väheneminen

Tulos: Ei muutosta

		2021	2022	2023
Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 16 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä info ind. 3328	Koko maa	1,2	1,2	1,2
	Keski-Suomi	1,2	1,1	1,1
	Hankasalmi	1,7	1,4	1,5
	Karstula	2,4	2,8	2,5
Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä info ind. 2422	Koko maa	3,3	3,3	3,2
	Keski-Suomi	3,7	3,6	3,6
	Hankasalmi	4,5	4,6	4,5
	Karstula	4,6	5	4,4

TURVALLINEN JA VIIHTYISÄ ASUIN- JA ELINYMPÄRISTÖ

Karstulan kunta pyrkii aktiivisesti edistämään turvallista ja viihtyisää asuin- ja elinympäristöä kaikille kuntalaisilleen. Kunnan päätöksenteko tapahtuu ennakoivasti, ja eri toimijoiden yhteistyö on tiivistä. Tämä mahdollistaa saumattomat palveluketjut, jotka lisäävät kuntalaisten turvallisuutta merkittävästi.

Varhaiskasvatuksessa, koulussa ja nuorisopalveluissa panostetaan lämpimään ja turvalliseen ilmapiiriin, jotta lapset ja nuoret voivat kasvaa ja kehittyä turvallisessa ympäristössä. Varmistetaan, että kaikilla asukkailla on riittävästi tietoa ja resursseja oman turvallisuutensa edistämiseksi.

Asunto- ja kaavoituspalveluissa huomioidaan eri ikäisten kuntalaisten erilaiset tarpeet. Kunnan ikään-tyneille turvataan mielekäs, toiminnallinen ja turvallinen arki, joka tukee heidän hyvinvointiaan ja aktiivista elämää.

Karstula haluaa olla kunta, jossa kaikkien kuntalaisten on hyvä elää ja asua. Tulevaisuuteen uskovat lapset ja nuoret sekä itseään arvostavat aikuiset muodostavat vahvan perustan kunnan kehitykselle ja hyvinvoinnille.

Tarkasteltavaksi valittu mittari: Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asukasta

		2021	2022	2023
Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asukasta	Koko maa	6,6	7,3	7,8
	Keski-Suomi	7,5	8,1	8,2
	Hankasalmi	4,1	8	6,6
	Karstula	6,6	3,3	4,4

Tarkasteltavaksi valittu mittari: Elinolot ja hyvinvoinnin jakautuminen: Ahtaasti asuvat lapsikunnat, kunnan pienituloisuusaste ja Gini-kerroin

		2021	2022	2023
Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat, % kaikista lapsiasuntokunnista	Koko maa	28,1	27,8	28
	Keski-Suomi	27,6	27,1	27,1
	Hankasalmi	36	34,7	34,8
	Karstula	35	33	30,4

Asunto on ahtaasti asuttu, jos siinä asuu enemmän kuin yksi henkilö huonetta kohti, kun keittiötä ei lasketa huonelukuun.

		2021	2022	2023
Kunnan yleinen pienituloisuusaste	Koko maa	13,20	13,40	13,40
	Keski-Suomi	16,30	16,50	16,70
	Hankasalmi	16,50	16,70	16,60
	Karstula	15,70	15,00	16,70

Tilasto kuvaa, kuinka suuri osa alueen väestöstä kuuluu kotitalouksiin, joiden tulot jäävät suhteellisen pienituloisuusrajan alapuolelle.

		2021	2022	2023
Gini-kerroin, käytettävissä olevat tulot	Koko maa	29,10	28,60	27,90
	Keski-Suomi	27,00	26,70	26,10
	Hankasalmi	23,60	24,30	24,00
	Karstula	24,50	24,90	25,20

Gini-kerroin kuvaa tarkasteltavan alueen asuntokuntien käytettävissä olevien rahatulojen jakautumista. Gini-kertoimen laskennassa asuntokunnan käytettävissä oleva rahatulo jaetaan asuntokunnan kulutusyksikköluvulla. Gini-kerroin on yksi yleisimmistä käytetyistä tuloerojen mittareista. Mitä suuremman arvon Gini-kerroin saa, sitä epätasaisempi tulonjako on.

Tarkasteltavaksi valittu mittari: Kouluterveyskysely: koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, alkoholia viikoittain käyttävien osuus % 8. ja 9. luokan oppilaista

Tulos: Erityisesti yläkoululaisten koulukiusaamiskokemukset ovat lisääntyneet hälyttävästi.

		2019	2021	2023
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa 4-5 lk, %	Koko maa	7,20	7,90	8,60
	Keski-Suomi	6,90	8,10	8,30
	Karstula	7,40	10,60	6,10

		2019	2021	2023
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa 8-9 lk, %	Koko maa	5,50	6,00	7,90
	Keski-Suomi	5,00	6,50	7,80
	Karstula	3,40	4,40	21,70

		2019	2021	2023
Käyttää alkoholia viikoittain 8-9 lk, %	Koko maa	4,40	4,10	3,90
	Keski-Suomi	4,20	3,70	3,20
	Karstula	4,60	1,10	5,00

Tarkasteltavaksi valittu mittari: Lastensuojelun asiakasmäärä ja kodinulkopuolelle sijoitetut 0–17-vuotiaat

		2021	2022	2023
Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0-17-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	Koko maa	1,6	1,6	1,6
	Keski-Suomi	1,9	2	2,1
	Hankasalmi	1,1	0,6	0,9
	Karstula	2,3	1,2	1,3

Tarkasteltavaksi valittu mittari: Kunnan toimitiloissa on säännöllisesti tehty vaarojen- ja riskien kartoitukset

Tulos: Kartoitukset on tehty säännöllisesti osana työsuojelun toimintaa. Vuonna 2024 on otettu käyttöön uusi työn vaarojen- ja riskien ohjelma, jossa arvioidaan myös toimitilojen turvallisuutta.

PAINOPISTEIDEN, TAVOITTEIDEN JA TOIMENPITEIDEN ARVIOINTI

- XX Tavoite toteutunut
- XX Tavoite toteutunut osittain tai on työvaiheessa
- XX Tavoite ei toteutunut tai sitä ei ole aloitettu

TAVOITE 1: TERVEELLISET ELÄMÄNTAVAT

- XX Keski-Suomen maakunnallisen ravitsemussuunnitelman jalkauttaminen osaksi palvelukeskusten toimintaa.
= Olemme mukana seudullisessa ravitsemustyöryhmässä. Toteutuu arjessa hyvin.
- XX Ruokakasvatuksen nykytilan arviointien vakiinnuttaminen osaksi varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen toimintaa
= Ruokakasvatuksen nykytilan arviointi on tehty. Osallistuttu Ravitsemustyöryhmän Kokoava-hankkeeseen ja kuulutaan Keski-Suomen ruokakasvatusverkostoon.
- XX Ravitsemus- ja ruokakasvatus työryhmän työskentelyn vakiinnuttaminen osaksi kunnan hyte-työtä
= Ei omaa työryhmää. Ravitsemusasiat kuuluvat hyvinvointityön johtoryhmälle.
- XX Valtion ravitsemusneuvottelukunnan ohjeiden mukaisten toimenpiteiden säännöllinen seuranta.
= Ravitsemuksella hyvinvointia tarkistuslista kunnille säännöllisessä käytössä
- XX Ateriapalveluiden ostaminen ensisijaisesti Karsera Oy:ltä
- XX Ruokajätteen minimoiminen ja hävikkiruoan jatkokäyttö mahdollisuuksien kehittäminen
= Hävikkiruokailut Heikin Tuvalla 3x viikossa. Myös mahdollinen aamupalan hävikki hyödynnetään Heikin Tuvalla, esim. puurosta sämpylöiksi.
- XX Ruuantuotannon omavaraisuuden mahdollistaminen ja tukeminen kaavoituksen avulla
= Viljelypalstat kunnassa otettu käyttöön. Rypäleessä kasvihuone. Viljelylavakaulukset Laaksolassa ja Huvikummissa. Tulevissa kaavoituksissa edelleen huomioitava.
- XX Laaditaan kuntaan erillinen liikkumisohjelma ja jalkautetaan sen toimenpiteet osaksi palvelukeskusten arkea
= Liikkumisohjelma on laadittu. Liikuntapaikkatyöryhmä kokoontuu säännöllisesti.
- XX Tuetaan ja kehitetään lasten ja nuorten vapaa-ajan liikuntaa ja liikuntaharrastamisen mahdollisuuksia
= Harrastamisen Suomen mallin -kerhotoiminta. Skeittiparkki. Paska-avenuen lähiliikuntapaikka. Leijonapuiston kehittäminen. Liikuntapaikkojen kunnostamiset. Ilmaiset salivuorot lasten ja nuorten toimintaan.

■ Mahdollistetaan liikunta- ja vapaa-aikapalveluiden eri ikäryhmiä palveleva liikuntaryhmätarjonta sekä kehitetään liikuntapalveluita vastaamaan eri ikäisten kuntalaisten liikunnallisen elämäntavan tukemiseen

= Liikuntapalveluiden toimesta ohjattua ryhmäliikuntaa vain ikääntyneille. Työikäisten liikuntaryhmiä toteuttaa kansalaisopisto ja kolmas sektori. Lasten ja nuorten liikuntaryhmiä toteuttaa kolmas sektori, koulun kerhotoiminta ja Harrastamisen Suomen malli -hanke.

■ ■ Tehdään aktiivisesti yhteistyötä päihteiden käytön vähentämiseksi ja haittojen korjaamiseksi eri toimijoiden kanssa (Pakka - toimintamallin mukaisen toiminnan aloittaminen)

= Pakka toimintamallia ei ole sellaisenaan käynnistetty. Yhteistyötä tehdään tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan. Ehyt ry:n kanssa tehtävä yhteistyö. Etsivä nuorisotyöntekijöiden ehkäisevän päihdetyön oppitunnit yläkouluikäisille ja siihen liittyvät vanhempainillat.

■ ■ ■ Kiinnitetään huomiota päihteiden ja nikotiinituotteiden käyttöön ja saatavuuteen rajoittamaan sitä mahdollisuuksien mukaan

= Kunta on savuton työpaikka ja kunnan järjestämät yleisötapahtumat ovat päihteettömiä. Hyvinvointikoordinaattori on ehkäisevän päihdetyön vastuuhenkilö. Rakenne on olemassa ehkäisevän päihdetyön osalta kunnossa. Tarvetta saatavuuden rajoittamiselle ei ole viime vuosina ollut (viranomaisyhteistyö).

■ ■ Turvataan henkilöstön riittävä osaaminen päihteiden käytön tunnistamisessa sekä päihteettömyyteen tukemisessa

= Avainhenkilöiden tulisi kouluttautua säännöllisesti. Kunnalla on varhaisen puuttumisen malli päihteiden käytön tunnistamiseen ja päihteettömyyden tukemiseen.

■ Huolehditaan, että ehkäisevästä päihdetyöstä ja päihdepalveluista on saatavilla tietoa helposti.

= Linkitykset tulisi saada selkeämmiksi kunnan kotisivuille.

■ Kehitetään edelleen matalankynnyksen toimintaa sekä vertaistuen muotoja

= Heikin Tupa, työpaja, etsivä nuorisotyöntekijät

TAVOITE 2: OSALLISUUS

■ Laaditaan kuntaan me-henki ohjelma vuoteen 2025 mennessä

= Ohjelman laadinta on aloitettu. Kuntalaiskysely toteutettu kesällä 2024.

■ Tiivistetään kulttuurin, liikunnan, nuorisopalveluiden ja vapaan sivistystyön yhteistyötä ja kehitetään kaikenikäisten kuntalaisten harrastustoimintaa

= Yhteistyötä tehdään, mutta sitä tulisi edelleen vahvistaa.

■ Huomioidaan ja turvataan lasten ja nuorten osallistumisen mahdollisuudet heitä koskevissa asioissa

= Harrastekyselyt, oppilaskuntatoiminta, nuorisovaltuusto.

XX Kehitetään perheiden ja varhaiskasvatuksen sekä koulun välistä yhteistyötä

= Vanhempainyhdistys toiminta käynnistetty. Lapset puheeksi -keskustelut käytössä. Wilma. Tiedon siirtolomakkeet ja palaverit käytössä (vaka). Vakan, perheen ja neuvolan yhteistyötä vahvistettu uuden 4-vuotias varhaiskasvatuksessa -lomakkeen myötä.

XX Edistetään nuorten työelämäosallisuutta sekä hyvinvointia kehittämällä ohjaus- ja valmennus toimintaa

= Työpaja Välke. Työhön valmennuspolku -mallin kehittäminen aloitettu. Henkilökunnasta osa käynyt Kuntoutus-, tuki- ja ohjauspalvelujen erikoisammattitutkinnon, työvalmentaja.

XX Tehdään työllisyyden edistämässä joustavaa yhteistyötä paikallisten yritysten, työnantajien, järjestöjen ja hyvinvointialueen sekä Te-palveluiden kanssa

= Yritysten kanssa tehdään hyvää yhteistyötä. Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalueen rooli hakee vielä paikkaansa uudistuksen jälkeen.

Y Varmistetaan palveluiden saatavuus ja saavutettavuus mm. tiedottamista ja viestintää kehittämällä

= Viestintäsuunnitelma on päivitetty. Vastuuhenkilöt nimetty. Kotisivujen saavutettavuutta on parannettu. Viestintä on monikanavaista. Viestintä vaatii jatkuvaa kehittämistä, seuranta ja resursseja.

XX Vahvistetaan hanketoiminnan resurssointia ja järjestöjen toiminnan tukea

= Kehittämisyhtiön kanssa palkattu hankekehittäjä yhdistysten toimintaa tukemaan ja lisäämään hankesaamista. Järjestöavustusten määrärahaa on nostettu.

XX Kehitetään Heikin Tuvan toimintaa edelleen matalan kynnyksen kohtaamispaikkana.

= Heikin Tuvan säännöllinen viikoittainen käyttö on lisääntynyt merkittävästi.

Esimerkkinä 03/2025: 46 varausta tupatilaan ja 16 varausta liikuntatilaan = 62 tapahtumaa/toimintaa. Arkipäiviä maaliskuussa 21. Tapahtumia keskimäärin 2,95/päivä.

XX Kehitetään kuntalaisten osallistumisen mahdollisuuksia (kuntalaisillat, kyselyt, EVA/LAVA)

= avoimia kuntalaistilaisuuksia järjestään useita vuosittain.

TAVOITE 3: KULTTUURIHYVINVOINTI

XX Turvataan eri-ikäisten kuntalaisten mahdollisuudet kulttuuritoimintaan

= Rungas kulttuuritarjonta. Työntekijä toteuttamassa kulttuuritoimintaa eri-ikäisille. Ikäihmisten kulttuuriseteli perintövaroin.

XX Kehitetään Kirjaston ja Käsityötilan toimintaa ja palveluita.

= Käsityötilalla on säästösyistä supistetut myymälän aukioloaikoja. Kirjaston peruskorjaus käynnistetty. Lupa-asiakirjojen luovutuspuheen myötä asiakasmäärät ovat kasvaneet (käsityötila).

Y Huomioidaan kulttuuritoiminnan mahdollistuminen kiinteistöjen käyttöä mietittäessä, uudisrakentamisessa sekä kaavoituksessa

= Yhtenäiskoulun opinportaat/esiintymislava. Liikuntahallin lattian katemateriaali hankinnassa? mahdollistamaan hallin monipuolisempaa käyttöä esim. tapahtumissa.

TAVOITE 4: MIELENHYVINVOINTI

XX Vahvistetaan tunne- ja vuorovaikutustaitojen opetusta varhaiskasvatuksessa ja koulussa varhaiskasvatussuunnitelman ja opetussuunnitelman puitteissa

= Varhaiskasvatuksessa koostettu materiaalipaketti tunne ja vuorovaikutustaitojen kehittämiseen. Kiva-koulu tunnit. Valssiarviointi vakassa.

XX Kehitetään varhaiskasvatuksen, koulun ja vanhempien välisen yhteistyötä sekä tuetaan perhesuhteita

= Lapset puheeksi -keskustelut, Vanhempainyhdistys-toiminta (kts. osallisuus). Läheisten -päivät vakassa 2x vuodessa. Yhteiset juhlat 2x vuodessa. Asiakastyytyväisyyskyselyt.

XX Vahvistetaan kuntalaisten elämänhallinnan taitoja ja tuetaan uuden oppimista ja luovan toiminnan toteutumista.

= Kansalaisopiston toiminta, kansalaistaitokurssit. Yhdistystoiminnan tukeminen. Kulttuuri-, kirjasto ja vapaa-ajan palvelut.

XX Tuetaan kuntalaisten mahdollisuuksia toteuttaa fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista aktiivisuutta

= Kansalaisopiston toiminta. Yhdistystoiminnan tukeminen. Kulttuuri-, kirjasto ja vapaa-ajan palvelut. Kerhot.

TAVOITE 5: TURVALLINEN JA VIIHTYISÄ ASUIN- JA ELINYMPÄRISTÖ

XX Kunnassa on ajantasaiset toimintaohjeet kriisi- ja poikkeustilanteiden varalle sekä toimipistekohdattaiset pelastus- ja turvallisuussuunnitelmat

= Toimintaohjeet on olemassa, vaativat jatkuvaa päivittämistä. Pelastuslaitos ja Hyvaks on järjestänyt aktiivista täydennyskoulutusta viranhaltijoille.

XX Kunnassa toimii monialainen liikenneturvallisuustyöryhmä sekä lähisuhdeväkivallan ja ehkäisevän päihdetyönryhmä (=hyvinvointityönjohtoryhmä)

= Kuulumme ELY-keskuksen Pohjoisen Keski-Suomen liikenneturvallisuustyöryhmään. Ryhmässä edustus kunnan eri toimialoilta ja vaikuttamistoimielimistä. Hyvinvointikoordinaattori toimii kunnassa lähisuhdeväkivallan ja ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilönä. Ehkäisevän päihdetyön ryhmänä toimii hyvinvointityön johtoryhmä.

XX Koulukiusaamiseen puuttumisen toimintamalli on kuvattu ja se on käytössä koulun arjessa

= Toimintamalli koulukiusaamisen ehkäisyyn (koulu). Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen suunnitelma, joka sisältää muistilistat kiusaamisen ehkäisemiseen, huomaamiseen ja puuttumiseen sekä kiusaamistilanteiden seurannan lomakkeet (vaka).

XX Vahvistetaan turvallisuuskasvatusta koulussa ja varhaiskasvatuksessa opetussuunnitelman ja varhaiskasvatussuunnitelman puitteissa

= Liikenneturvallisuuspäivät. Heijastinliivit, heijastimet. Etsintäharjoitukset. Turvakasvatus.

■ Vahvistetaan turvallisuuteen liittyvää osaamista ja viestintää

= Taisto-harjoitukset. Varautumiskoulutukset. Paloharjoitukset. EA-koulutukset. Turvakasvatus.

■ Varmistetaan kunnan toimitilojen ja asuinympäristöjen turvallisuus ja esteettömyys
= Kunnan tiloista vain Yhtenäiskoulu ja SoTeKu-keskus ovat esteettömiä.

☒ Turvataan asioimisen mahdollisuudet sivukyläasukkaille
= Säännölliset asiointikiydit joka kyläkunnalta.

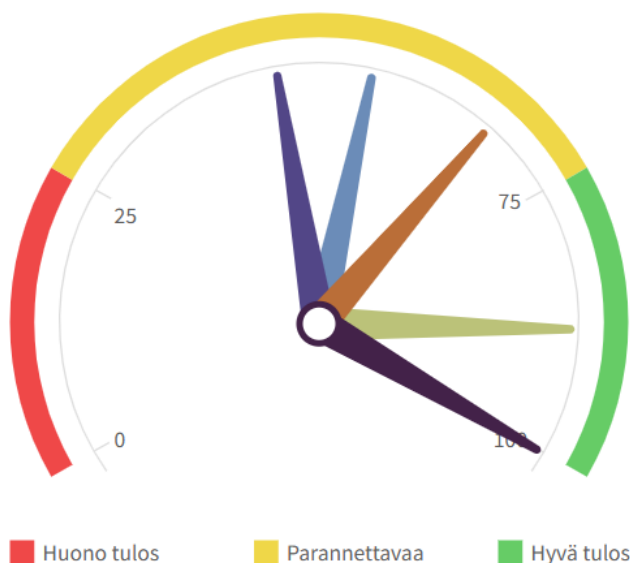
■ Lisätään asumisen ennakointiin, korjausrakentamiseen ja kotona asumisen mahdollistavan tekniikan käyttöön liittyvää tiedotusta
= Asiaa on pyritty pitämään esillä erityisesti ikääntyneille suunnatuissa tapahtumissa

☒ Kehitetään ikääntyneiden toimintakykyä ylläpitäviä toimintoja yhteistyössä K-S HVA:n kanssa
= Ikääntyneiden liikuntaryhmätoiminta. Hyvinvointi-infot. Seniorin hyvinvointineuvolatoiminta.

TEAVIISARIN OSOITTAMA TERVEYDENEDISTÄMISEN AKTIIVISUUS

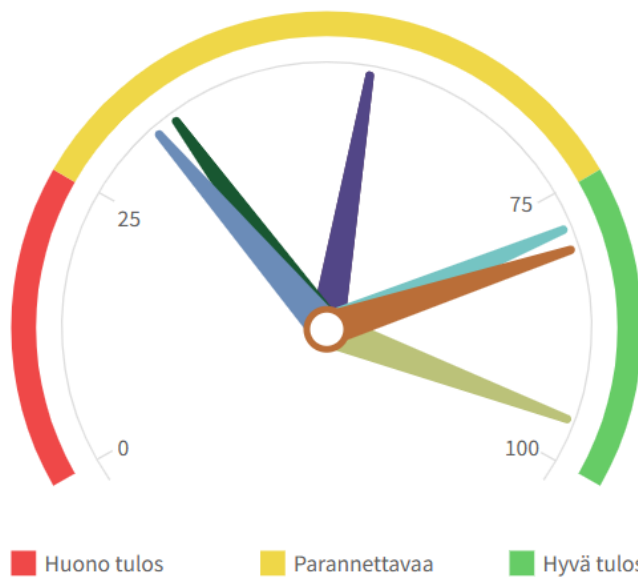
TEAvisarin kokoamat tiedot kunnan terveydenedistämisen aktiivisuudesta osa-alueittain.

Kuntajohto : Karstula 2023

← Pisteet	2023	2021	2019	2017	2015	2013	2011
Kuntajohto	71	70	50		53	34	18
Sitoutuminen <i>i</i>	55	57	60		30	27	12
Johtaminen <i>i</i>	67	67	70		70	30	10
Seuranta ja tarveanalyysi <i>i</i>	100	100	79		68	36	0
Voimavarat <i>i</i>	88	88	12				
Osallisuus <i>i</i>	46	42	27		42	42	50

Perusopetus : Karstula 2023

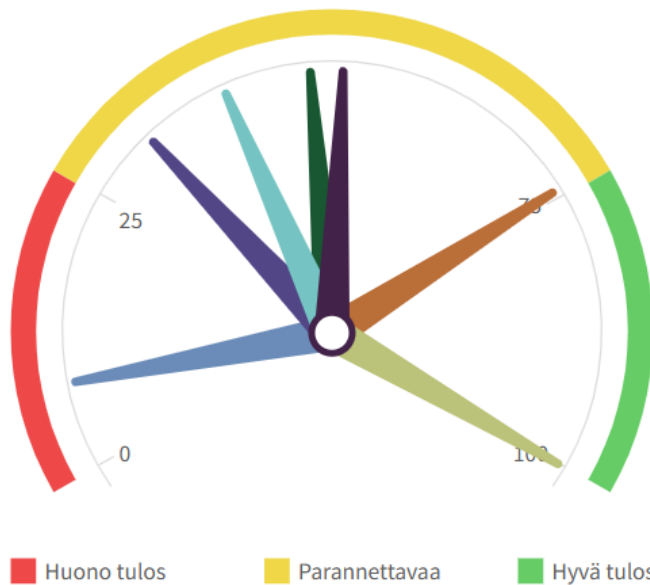
Perusopetus

- Sitoutuminen
- Johtaminen
- Seuranta ja tarveanalyysi
- Voimavarat
- Yhteiset käytännöt
- Osallisuus
- Muut ydintoiminnot

Aineisto päivitetty 25.02.2025

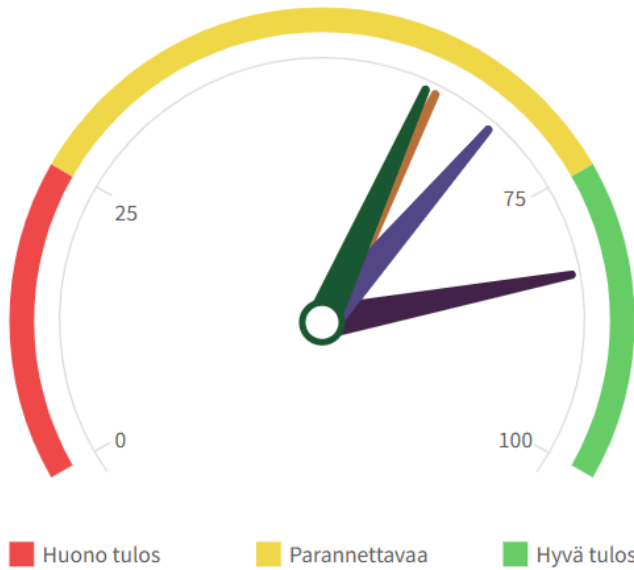
← Pisteet	2023	2021	2019	2017	2015	2013	2011	2009
Perusopetus	61	59	62	67		69		
Sitoutuminen i	33	67	50	93		74		
Johtaminen i	80	44	86	72		88		
Seuranta ja tarveanalyysi i	54	59	63	78		60		
Voimavarat i	96	79	79	54		61		
Yhteiset käytännöt i	54	43	76	74		91		
Osallisuus i	35	55	40	55		44		
Muut ydintoiminnot i	78	68	42	42		63		

Lukiokoulutus : Karstula 2022

← Pisteet	2022	2020	2018	2016	2014	2012
Lukiokoulutus	51	66	68	73		36
Sitoutuminen i	8	83	83	95		40
Johtaminen i	74	52	72	79		60
Seuranta ja tarveanalyysi i	51	62	59	81		54
Voimavarat i	100	38	69	62		5
Yhteiset käytännöt i	32	60	64	56		26
Osallisuus i	48	64	58	61		29
Muut ydintoiminnot i	40	100				

Liikunta : Karstula 2024

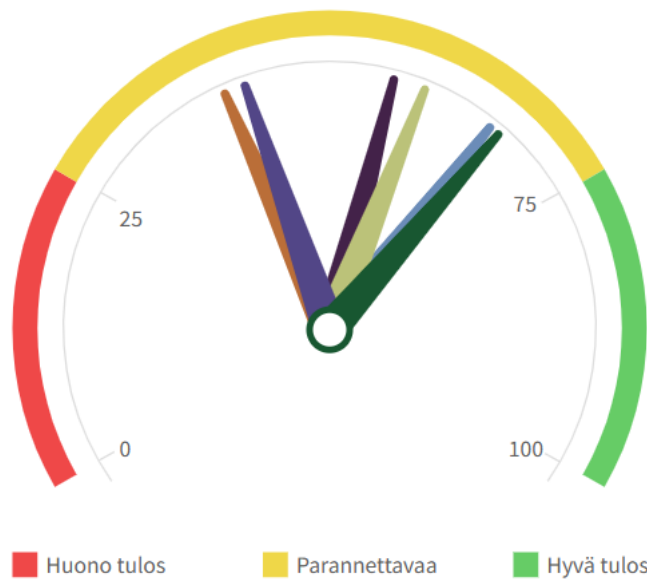
Liikunta

- Sitoutuminen
- Johtaminen
- Seuranta ja tarveanalyysi
- Voimavarat
- Osallisuus
- Muut ydintoiminnat

Aineisto päivitetty 25.02.2025

← Pisteet	2024	2022	2020	2018	2016	2014	2012	2010
Liikunta	66	60	45	38	16	24		32
Sitoutuminen i	67	54	38	28	0	12		12
Johtaminen i	61	50	67	51	29	29		30
Seuranta ja tarveanalyysi i	83	19	25	2	0	11		11
Voimavarat i	60	67	57	41	38	57		50
Osallisuus i	67	100	50	50	0	0		25
Muut ydintoiminnat i	60	70	34	57	28	36		67

Kulttuuri : Karstula 2023

Kulttuuri

- Sitoutuminen
- Johtaminen
- Seuranta ja tarveanalyysi
- Voimavarat
- Osallisuus
- Muut ydintoiminnat

Aineisto päivitetty 25.02.2025

← Pisteet	2023	2021	2019
Kulttuuri	55	56	43
Sitoutuminen i	66	79	53
Johtaminen i	40	50	53
Seuranta ja tarveanalyysi i	56	18	27
Voimavarat i	59	62	64
Osallisuus i	42	53	8
Muut ydintoiminnat i	67	72	56

JOHTOPÄÄTÖKSET

Lyhyenä johtopäätöksenä voidaan todeta, että kunta on sitoutunut monin eri tavoin edistämään asukaidensa elämänlaatua, hyvinvointia ja turvallisuutta. Pienillä toimenpiteillä TEA-viisarin pisteitä on mahdollista kasvattaa jokaisella osa-alueella ja näin mm. vaikuttaa kunnan HYTE-kertoimeen. HYTE-kerroin määrittelee osaltaan harkinnanvaraisen valtionosuuden suuruutta asukasta kohden.

Mielenterveyden haasteisiin ja koulukiusaamisen ehkäisyyn tulee jatkossakin kiinnittää erityistä huomiota. Nuorten mielenterveyden tukeminen ja koulukiusaamisen ehkäiseminen vaativat pysyviä resursseja ja strategisia toimia. Nuorten hyväksyvä suhtautuminen kaikkiin päihteisiin ja päihteiden käyttöön ja kokeiluihin on lisääntynyt. Mielenterveyspalveluiden saatavuus on avainasemassa, sillä nuorten lisääntynyt hyväksyvä suhtautuminen päihteisiin on huolestuttavaa.

On tärkeää myös jatkossa tukea lasten ja nuorten harrastusmahdollisuuksia. Indikaattorit osoittavat, että lähes jokaisella karstusella lapsella ja nuorella on jokin mieluinen viikoittainen harrastus. Harrastus on lapsille ja nuorille tärkeä hyvinvoinnin osatekijä. Erilliseen Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan kirjattujen tavoitteiden ja toimenpiteiden seurantaan tulee kiinnittää huomiota.

Indikaattoritieto ja tilastot saattavat vaikuttaa monessa kohdassa heikoilta. On kuitenkin huomioitava, että kunnassa hyvinvointia edistäviä toimenpiteitä on tehty ja tehdään jatkuvasti. Useat mittareiden tavoitteet on saavutettu, mikä näkyy vihreänä värinä toimenpiteitä arvioitaessa.

Syksyllä 2025 laadittavaan hyvinvointisuunnitelmaan tulee määritellä selkeät ja pitkän aikavälin seurannat, jotta hyvinvoinnin kehitystä voidaan mitata luotettavasti ja kehittää valituilla osa-alueilla. Resurssien kohdentaminen tarkasti valittuihin hyvinvoinnin painopisteisiin varmistaa, että kunta pystyy vastaamaan asukkaidensa tarpeisiin parhaalla mahdollisella tavalla. Tulevaisuudessa sosioekonomisen eriarvoistumisen lisääntyminen tulisi saada pysäytettyä.

Huomioitavaa myös on, että hyvinvoinnin ja terveydenedistämistyö ei ole irrallinen osa kunnan tehtäviä, eikä se ole yksittäisiä tekoja. Kunnan kaikki päätöksenteko vaikuttaa kuntalaisten hyvinvointiin ja päätökset tulisi tehdä hyvinvointi ja terveyden edistämistyö huomioiden. Päätöksenteon ennakkovai-
kutusten arviointia tulisi hyödyntää aikaisempaa aktiivisemmin.

HYVINVOINNIN EDISTÄMISEN ERILLISOHJELMAT JA -SUUNNITELMAT

Keski-Suomen Hyvinvointialueen alueellinen hyvinvointisuunnitelma 2024-2025

[Alueellinen hyvinvointisuunnitelma 2024-2025.pdf](#)

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2024-2027

[Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2024-2027 - Karstula](#)

Toimintamalli koulukiusaamisen ehkäisyyn

[Toimintamalli koulukiusaamisen ehkäisyyn](#)

Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma 2025-28

[Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma 2025-2028](#)

Kotoutumisohjelma

[Kotoutumisohjelma](#)

Liikkumissuunnitelma

[Liikkumissuunnitelma](#)

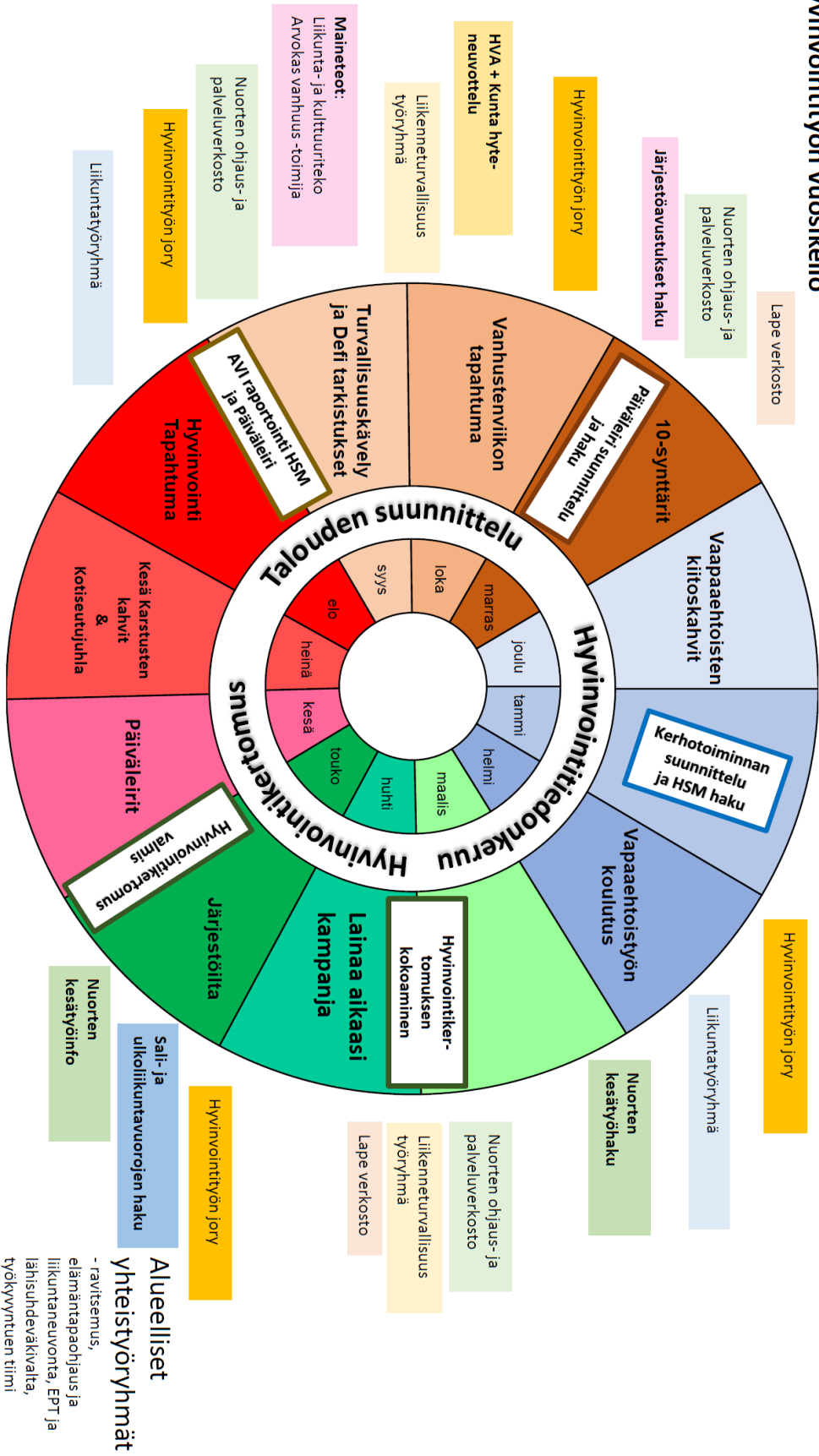
OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA

Hyvinvointisuunnitelma eriytetään hyvinvointikertomuksesta omaksi asiakirjaksi. Hyvinvointisuunnitelma määrittelee hyvinvointityön tavoitteet ja toimenpiteet tietylle aikavälille. Seuraava hyvinvointisuunnitelma laaditaan vuoden 2025 aikana valtuustokaudelle 2026-2029 uuden kuntastrategian linjojen mukaisesti.

Osana hyvinvointityötä kunnan tulee sitoutua valittujen hyvinvoinnin painopisteiden kehittämiseen ja myös resurssoida siihen talousarviossa tarvittavat määrärahat. Tulevaan hyvinvointisuunnitelmaan tulee määritellä tarkasti asiat, joita halutaan seurata. Suositaan indikaattoreita, joilla pystytään aidosti kuvaamaan hyvinvoinnin kehitystä pitkällä aikavälillä. Ei takerruta ilmiöihin.

HYVINVOINTITYÖN VUOSIKELLO

Hyvinvointityön vuosikello

Karstula – Kuntakortti

Painopistealueet

- Terveelliset elintavat kaikissa ikäryhmissä
- Osallisuus
- Kulttuuriryhvinvointi
- Mielenhyvinvointi
- Turvallinen ja viihtyisä asuin- ja elinympäristö

	Karstula	HVA/ Koko maa
Hyvät palvelut ja vireä yritystoiminta	1,2	2,7 / 2,4
Hyvät oppilashuollon palvelut ja yhteistyö		
	Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25–64-vuotiaat, % vastaavanikäisistä väestöstä 2023	
Pitkäjännitteinen työ hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä	100	81/70
	Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelun nimen kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä, % alueen koululista (2022)	
Hyvät resurssit hyte-työssä	40,9	45,0 / 45,3
	Yksinasuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavanikäisistä asuntoväestöstä (2023)	
Aktiivinen kolmas sektori		

Haasteet

	Karstula	HVA/ Koko maa
Pienituloisuus aste ja matala koulutustaso.	131,7	108,3 / 100,0
	Työkyvyttömyysindeksi ikävakioitu (2022)	
Sote-palveluiden saatavuus	159,1	97,0 / 91,8
	Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut potilaat / 10 000 asukasta (2023)	
Kuntatalouden haasteet	23,6	16,5 / 14,7
	Svriäytyneisyys (ei työssä, ei opiskele, ei ole varusmiespalvelus) olevat 18 - 24-vuotiaat, % vastaavanikäisistä (2022)	
Terveyden, hyvinvoinnin ja osallisuuden polarisaatio	32,3	34,4 / 37,0
	Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVEI-mittaus), % 5. ja 8. luokan oppilasta, joilla heikko fyysinen toimintakyky (2023)	
Nuorten määrän väheneminen ja nuorten mielialaan liittyvän oireilun lisääntyminen	71,2	33,0 / 38,0
	Ei.svö.koululounasta päivittäin, % 8. ja 9. luokki oppilasta, AOL 1. ja 2. vuoden opiskelijoista, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2023)	
Liikkumattomuus kaikissa ikäryhmissä	59	32,2 / 38,8
	Liikunnan edistäminen kunnissa – TEA, pistemäärä 2022	
	22,5 / 31,4	70/72